

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 19. De nomine, ac definitione Eleemosynæ, deque illius diuisione in
spiritualem, & corporalem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

tum *Matth. 6.* ex bona dispositione & deuotione ieiunantis, cui à Deo re promissa est merces.

Adiungenda ieiunio ad percipiendas ipsius utilitates.

SECTIO III.

CAeterum ut tot, tamque vberes fructus ex nostro ieiunio percipere possimus, oportet primò ei coniungi poenitentiam de peccatis: alioqui enim non esset fructus dignus poenitentiae; seu qui ex vera poenitentia ortus, testetur nos ex animo resipuisse, qualem D. Ioannes Bapt. *Matth. 3.* requirit in peccatore, ad aeternum incendium placato Deo vitandum. Secundò, praeter veram fidem & firmam spem requiritur charitas; extra quam opera nostra meritum non habent *ex priori ad Corinth. cap. 13.* Tertio, debita intentio, quae ieiunij finis primarius sit non nostra, sed Dei gloria, iuxta memoratum Domini nostri monitum. Secundarius verò sit aliquid rationi consentaneum, per quod ieiunium ipsam pertineat ad aliquam virtutem: pro vt susceptum ad Dei cultum (*vt illud Anna Prophetissa Lucae 2. vers. 37.*) pertinet ad religionem: & prout susceptum ad profitendum aduersus sectarios se Catholicum esse, pertinet ad fidem: & prout susceptum studio obediendi Ecclesiae, pertinet ad obedientiam; & prout susceptum in poenam peccati, pertinet ad poenitentiam: & demum prout susceptum animo imitandi Christum, pertinet ad charitatem.

Quartò adiungenda sunt ieiunio debita circumstantiae: ita vt ieiunans seruet ea quae tum sibi met, tum proximo, tum etiam Deo debentur. Sibi autem debet ieiunans ex parte quidem corporis, vt seruet in ieiunando modum eum quo corpus suum in tali statu conseruet vt possit ea facere quae ipsi ex officio incumbunt, ad vitia vitanda & ad proficiendum de virtute in virtutem: cum alioqui *ex cap. Non mediocriter de consecr. dist. 5.* De rapina holocaustum offerat qui ciborum nimia egestate, vel homini penuria immoderatè corpus suum affligit. De moderatione autem in corporis castigazione & mortificatione seruanda, bona documèta particularia videri possunt apud Rosignolum in *lib. 2. de disciplina Christianae perfectionis cap. 12.* Ex parte verò animae, ieiunans sibi debet cauere, ne per gulae tentationem, meritum ieiunij aut perdat aut minuat. Quae tenatio potest contingere quinque modis, quorum habita est mentio in praeced. num. 161. De remedijs autem aduersus eandem dicitur in sequenti lib. 7. cap. 6. *sect. 2.* Proximo autem debet ieiunans subdidum in illius necessitate: sic vt exercendo erga se iudicium, exerceat erga alios misericordiam, iuxta illud *1. Cor. 58.* Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi &c. frange esurienti panem tuum & egenos, vagosque induc in domum tuam; cum videris nudam operi eum, & carnem tuam ne despexeris: tunc erumpet quasi mane lumen tuum &c.] Hinc ieiunium ita moderandum est, vt nõ modò non impediat à praestandis iis ad quae tenemur ex iustitia, sed nec ab iis ad quae tenemur ex charitate: quando quidem irrationabiliter homo dignitatem amittit, qui ieiunium praefert charitati: *ex cap. Non mediocriter de consecr. dist. 5.*

Denique Deo debet ieiunans, vt non tantum à cibis, sed simul à vitis ieiunet. Nam vt dicitur in *cap. Nihil. eadem dist. 5.* Nihil prodest homini ieiunare & orare, & alia religionis bona agere, nisi mens ab iniquitate & obreccationibus lingua cohibeatur. *1. Ier. 58.* Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percutitis pugno impiè, nolite ieiunare vsque ad hunc diem, vt audiatur in excelsis clamor vester: nunquid tale est ieiunium quod elegi, &c.]

De coniungenda abstinentia ab iniquitatibus, & ab illicitis voluptatibus huius saeculi cum ieiunio corporali, vt ipsi sit aeternae salutis meritum vide praecelaram doctrinam D. Augusti. quae habetur in *cap. Ieiunium eadem, distinct. 5.* Ea votis omnibus nos amplecti faciat Christus Iesus: cuius gratia apparuit omnibus hominibus erudiens nos: vt abnegantes impietatem & saecularia desideria sobriè, iuste, & piè vitam in hoc saeculo expectantes beatam spem & aduentus ipsius: qui dedit se meripsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & manderet sibi populum acceptabilem seclatorem bonorum operum.

QVARTA LIBRIPARS.

De elemosyna cuius usus incumbit Poenitenti.

DICEMVS primò, de elemosynae nomine & definitione, deque illius distinctione in spiritualem & corporalem. Secundò de corporali inquiramus, an detur praecceptum ex quo nascatur necessitas obligationis illam faciendi, & quando talis necessitas contingat, seu pro quo tempore obligeat eiusmodi praecceptum. Tertio, quos idem obligeat: si qui debeant talem elemosynam facere ex obligatione. Quarto, ex quibus bonis ea fieri debeat. Quintò, quibus eadem fieri debeat, & quis sit debitus modus eam faciendi, Sextò, quanam sint ea, per quae promoueat, aut retardetur usus illius. Quibus septimò accedet explicatio obligationis ad elemosynam spiritualem.

CAPVT DECIMVMNONVM

De nomine & definitione elemosyna, deque illius distinctione in spiritualem & corporalem.

SVMMARIVM.

- 237 *Varia acceptio nominis elemosyna, & in qua hic sumatur.*
- 238 *Quid sit elemosyna secundum Theologos.*
- 239 *Sine charitate ea potest esse actus moraliter bonus, sed non meritorius.*
- 240 *Quod datur Clericis pro celebratione Missae, & diuinorum officiorum non est elemosyna.*
- 241 *Elemosyna quaedam corporalis, & quaedam spiritalis, ac quid & quomplex utraque sit.*
- 242 *Ratio qua vnaqueque earum septuplex esse ostenditur.*
- 243 *Opera misericordiae corporalia, septem ponuntur, non quod non sint plura, sed quod ad ea reuocentur cetera.*

Eleemosynae nomen à Graecis mutuatum derivatur à verbo *ἐλεεινόν*, sonante Latine misereor, seu misericordiam exerceo, et si hic non accipiatur pro quolibet actu misericordiae (cum erga nos quoque misericordiam exerceamus) iuxta illud *Ecclesiastici 30.* Misereor animae tuae placens Deo] sed tantum pro eo, quo à nobis subuenitur necessitati proximi. Cumque ex usu non modò communi, sed etiam sacrae Scripturae, elemosyna secundum istam acceptionem dicatur, cum de re per quam subuenimus necessitati proximi, vt cum dicitur *Luc. 12.* Vendite quae possidetis, & date elemosynam] & *Act. 3.* Rogabar autem vt elemosynam acciperet:] tum etiam de actione, per quam eidem necessitati subuenimus; vt cum dicitur *Tob. 12.* Elemosyna à morte liberat.] & *Ecclesiastici 17.* Elemosyna viri, quasi sacculus cum ipso. Cumque haec ita sint, isto tantum posteriori modo accipitur elemosyna in praesentiatum.

Definitio elemosyna.

CVius haec definitio, *supra ex D. Thoma 2. 2. quest. 32. art. 1.* communiter approbatur: qua dicitur esse opus quo datur aliquid indigenti ex compassione, propter Deum. Sed aduerte eam esse elemosynam, non quidem acceptam secundum se absolutè, sed vt imperata à charitate meritum habet eterne salutis; pro qua Christianus sub Christo militat. Id enim quod ad illam secundum se absolutè spectat, tantum est actus esse virtutis misericordiae: quae virtus miseriam respicit, vt eam tollat; inclinaturque ad compatiendum indigenti, tantquam miseriam patienti: ita vt ea quae fit à peccatoribus dicatur simpliciter elemosyna vt patet *ex cap. 4. Danielis ver. 24. & ex D. Matthaei cap. 6. in principio, & ex D. Lucae cap. 11. ver. 41.*

Neque negandum est quin sic quoque ea sit actus virtutis, puta à misericordia, si de virtute moraliter loquamur: quantum non sit Theologicè, seu prout de virtute loqui solent Theologi: arbitantes in nomine Christiano (vt pote cui debet propositum esse rectè agere, non tantum secundum propriam rationem cuiusque virtutis, sed etiam conuenienter

237.

237.

238.

39.

ad

ad confectionem aeternae salutis (actum virtutis perfectae, tantum esse eum, qui valet ad consequendam aeternam beatitudinem. De quorum actuum numero eleemosyna non est, sine charitate, cuius imperio exerceat ut propter Deum. Manifesta sunt enim Apostoli verba in prioribus ad Corinthios. cap. 13. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.]

Ceterum eleemosynam imperio charitatis exerceri, est ex actu charitatis, quo propter Deum amatur is, qui miseria subiicitur, nasci displicentiam de alterius indigentia, cum inclinatione voluntatis ad eam subleuandam. Quae quidem displicentia, actus est virtutis misericordiae; & ipsum subleuationis opus ex ea proniciens, dicitur eleemosyna, seu opus misericordiae; quia quamvis imperari à charitate, & esse illius effectum, commune sit eleemosynae cum operibus aliarum virtutum: mixta illud eisdem Apostoli in eodem loco, Charitas omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, &c.] tamen peculiare illi est, confectione quasi naturali provenire ex charitate, ut praeter experientiam confirmat illud 1. Ioan. 3. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitate habere, & clauerit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?]

240. Porro ex proposita definitione Medina in Cod. D. eleemosyna quaest. prima inferit, non esse proprie eleemosynam, id quod Clericis pro Missae celebratione, aut pro sepultura, aliisque officiis Ecclesiasticis peragendis datur: quia seculis à omni ipsorum indigentia, stipendium suum ob huiusmodi ministeria debetur eis: dicente Christo Luc. 10. Dignus est operarius cibo suo. Id quod D. Paulus in prioribus ad Corinthios. cap. 9. confirmat: tum ratione dicens; Quis militat unquam stipendiis suis; tum ex lege veteri dicens; Scriptum est in lege Moysi, Non alligabis os bovi trituranti: nunquid de bobus cura est Deo, an propter nos utique hoc dicit? tum denique ex Christi oratione dicens, Dominus ordinavit iis qui euangelium annuntiant, de euangelio vivere. Nec refert quod loquatur de praedicatione Euangelij; quia praedictorum Ecclesiae ministeriorum eadem est, quae illius ratio.

De distinctione eleemosynae in spiritualem & corporalem.

241. Iam D. Thomas in cit. quaest. 32. art. 2. & caeteri communiter, duo genera eleemosynarum seu operum misericordiae distinguunt; vnum corporali, quae ad corporalem proximi miseriam seu indigentiam subleuandam spectant, significanturque verbis huius versus:

Visito, potro, cibo, redimo, tegeo, colligo, condo.

Nempe visitare infirmos, & in carcere constitutos, dare potum sitienti, dare cibum esurienti, redimere captiuos, vestire nudos, colligere hospites; & sepelire mortuos. Alterum genus est spirituale, quibus spiritali necessitati proximi, seu indigentiae quoad animam subuenitur; quae significantur verbis alterius versus:

Consule, castiga, solare, remitte, ser, ora.

Quorum primum indicat duo opera misericordiae; quorum vnum est docere proximum, alterum eidem recte consulere. Reliquis vero singulis singula indicantur: verbo quidem castiga, correptio fraterna; verbo vero solare, consolatio proximi in necessitate spiritali, hoc est, in tentatione, & afflictione animae constituti: verbo autem remitte, condonatio iniuriarum nobis illatarum à proximo: verbo potro, patientia in ferendis defectibus aliorum: verbo denique ora, oratio pro proximis in necessitate positis.

242. Ratio autem huius distinctionis à D. Thom. loco cit. redditur: sed facilius est quam Bellarminus in controversia de bonis operibus lib. 3. cap. 2. habet hoc modo: Omnis miseria humana aut ad corpus aut ad animam pertinet; illaque aut in hac vita, aut post mortem toleratur. Quae vero in hac vita contingit, aut est carentia rerum, quibus omnes egent; aut est aliqua particularis aerumna. Rursus carentia illa aut est interior: ut carentia cibi, & carentia potus, aut exterior, ut carentia vestium, & carentia domicilij. Cui quadruplici carentiae ac miseriae corporali, respondent quatuor genera eleemosynae: videlicet pascere esurientem, potare sitientem, vestire nudum, & excipere hospitio peregrinum. Particularis aerumna vero, est vel interior, ut morbus; vel exterior ut capti-

uitas. Cui alia duo genera eleemosynae respondent, visitare aegrotum, & redimere captiuum. Miseria denique post mortem est carentia sepulturae, cui respondet vltimum genus eleemosynae corporalis, quod est sepelire mortuos.

Misera autem quae pertinet ad animam, aut culpa est, aut poena: si culpa, non potest simpliciter tolli à nobis; potest tamen qui in eam incidit iuari tribus modis. Primo oratione ad Deum: secundo remissione iniuriae: tertio correptione fraterna. Si poena est aut intellectum laedit, ut ignorantia quae esse potest tum theoretica, tum practica; aut laedit affectum, ut tristitia ac dolor; aut consuetudinem cum alijs vt morositas seu morum incommoditas ac difficultas. Et quidem ignorantiae theoreticae remedium adhiberi potest per doctrinam: practicae vero per consilium; tristitiae, per consolationem; & morositati per patientiam: sicque septem sint genera eleemosynae spiritalis: orate pro peccatoribus, condonare iniurias, corripere delinquentes, docere imperitos, consilium dare imprudentibus, consolari afflictos, & tolerare alienam infirmitatem.

Sexta prima eleemosynae corporalis genera, Dominus noster, Matth. 25. commemorat cum ea commendatione vt declaret se iuxta illorum executionem, vel omissionem, sententiam vel damnationis vel salutis pronunciatum in extremo iudicio: septimi generis, quod est sepelire mortuos, non meminit; sed illud satis indicat cum Matth. 26. dixit: Bonum opus operata est in me. Mittens enim haec, vnguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit. Quibus verbis accedit commendatio illa Angeli Tobiae. 12. Quando orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos, & dereliquebas prandium tuum, & mortuos abscondebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas eos, ego obtuli orationem tuam Domino.]

Aduerte autem ex D. Thoma loco cit. ad 2. ea genera non esse ita accipienda quasi non sint alia misericordiae opera corporalia, quibus nomen eleemosynae conveniat: sed quod ad illa possint caetera facile reuocari: alioquin enim dirigere caecum, sustentare claudum, protegere viduam & pupillum, dotem prouidere virgini pauperi, & huiusmodi alia, sunt vere eleemosynae corporales. De quibus 1ob. cap. 29. Auris audiens beatificabat me, & oculus videns testimonium reddebat mihi: eo quod liberarem pauperem vociferantem, & pupillum, cui non erat adiutor: benedicto perituri super me veniebat & cor viduae consolatus sum. Et infra: oculus fui caeco & pes claudum.]

CAPVT VIGESIMVM

De praecepto ex quo nascitur necessitas seu obligatio faciendi corporalem eleemosynam.

SVMMARIVM.

- 244 Datur praeceptum faciendi eleemosynam, tum naturale, tum diuinum, tum etiam Ecclesiasticum.
 245 Ab obligatione illius excusatur qui non habet unde eam faciat.
 246 Item qui esu habeat ignorat tamen proximi necessitatem: de qua inquirere quando teneatur.
 247 Item cum sit alios ei necessitati subueniendos; aut ipse subuenire non potest, nisi conueniendo se, aut suos in parem necessitatem.
 248 Eadem obligatio exigit in dante superfluitatem bonorum, & in recipiente egestatem.
 249 Superfluum quoddam naturae, & quoddam per sona: quidque vtrumque sit.
 250 Necessitas quaedam extrema, quaedam grauis, & quaedam communis; & quid quaeque earum sit.
 251 Receptum est, obligationem ad eleemosynam faciendam contingere, cum quis habet superfluum, & alius scitur premi extrema necessitate.
 252 Quod procedit quando habet superfluum naturae, etiamsi non habeat superfluum status.
 253 Procedit etiam quantumcumque necessitas non sit extrema, dummodo sit grauis.
 254 Tuncque omitendo eleemosynam peccari mortaliter habetur ex verbis Christi, & ex ratione.
 255 Sed raro contingit talis peccati casus.
 256 Qui habet quidem superfluum naturae, non tamen status, non tenetur sub mortali graui necessitate patienti, nisi sit extrema; subuenire cum graui suo detrimento.